מסורת הש"ס

גמ' ו)[פסחים כט. שבועות יג: תמורה יז. לח:] **ז)**[פסחים ה. וש"נ] **ח)**ע"ז [בהן **ד**][לעיל ו: תמורה לג. ע"ש] **ס)**[פסחים כט. וש"נ] **רש"י ו)**ב"מ במומן **ז)**ע"ז שייך לעמוד הקודש **ח)**[מעשיו מכלא תום' **ע)**ב"ק מ"ו **י)**ב"ל הדם לג: מלכלו כו' **יא)**[ע' תוס' מולין נט: ד"ה רבא כו' מה שלמתנו בשם הר"י מגולליגים ור"מ השיב לו וכ"כ תוס' בממ' ע"ז סו. ד"ה ממר ר"י ועי"ע תוס' בילה יב. ד"ה השותפו]

הגהות הב"ח

(ו) **רש"י** ד"ה זו דברי ר"ש וכו' והערכה דתנן ר"ש וכו' לג היו בכלל מכלל דקדש וכו' ועי"ג דקדשי מזבח נינהו הם"ד ומ"ש מ"ש אבל מכמש וד"ה בילו מיה וד"ה הכי נמי וד"ה רב ללא מוקי וכו' כרבנן דקתני במיפא וכו' ממו דקתני אלמא דקדש וכו' העמדה והערכה הם"ד ומ"ש מ"ש מדקתני סיפא גבי קדש וכו' קיימין במוזמן הם"ד ומ"ש מ"ש מאי דמתני דממני' וכו' והעריך מומה הם"ד ומ"ש מ"ש ע"ש מ"ש דטעמא דממני':

הגהות צ"ק

[א] הם לפנ"ז שהקדשין למזבח מקדשין מממים וממאי דמנח כו': **[ב]** מומן ומם ממו דקנו הם"ד והשתא שייך לעיל: **[ג]** ד"מ לקדשי: **[ד]** והערכה הם"ד ומ"ש ד"ה כל כך יומנן ומיבח ולא ים למומן: **[ה]** ומיהך לכדבע מר' דמה לגי ומ"ל מין פוחין ודבעי למיקרב בקמוץ דלמנ' ומומו ומם נמו מומר מי לגו כו': **[ו]** ומכני כמיב: **[ז]** במלמא למלמא: **[ח]** דהדיה קנה הדיה לגמרי מם לכנת: **[ט]** ממרי: **[י]** עכ"ל ממרי' מעמו ולא ממנו לפוך בילה' מעשיו פוחין ולא עשה מלוה ומיהו מיבעי ליה לתנא לפנ"ז כמו שבילה מקרמת כי הלר מפר גיעולי עובדי כוכבים וכו' ולפ מלקות ומיהו עדיפא לתיכא למימר:

תורה אור

גמ' א) רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָּשָׂר בְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטְּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃

(דברים יב, טו)

ב) רַק אֶת דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃

(דברים טו, כג)

ג) כִּי בָּל אֹכֵל חֵלֶב מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיב מִמֶּנָּה אִשֶּׁה לַיְיָ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ׃

(ויקרא ז, כה)

שיטה מקובצת

ו) אי מה צבי ואיל חלבן וכו'. ק"ל אמאי לא פריך אי מה צבי ואיל **ז)**חלבן מותר וכו' וכ"ת ה"נ והא תנן במתני' וולדן וחלבן אסור ונ"מ דלא הוה מצי לשנויי כדשנינן לקמן ואולי דגרסי חלבן **ח)**ומחלבו קא פריך מיהו קשיא לן דהא קאמר בתר הכי דכי כתיב כרת באוכל וכו' ומשמע דחלבן נרסי'. גליון תוס' חיצוניות: **ג)** דת"ר תוזבח ולא גיזה וכו'. וה"ה לעבודה נמי דמעמטינן מהאי קרא דשניהם שוים. תוספות חיצוניות: **ג)** בשר ולא חלב. הקשה ר"ן דהא בת"כ בפ' שמיני דריש דחלב פסולי המוקדשין אסור ממפרישי הפרסה טמא ואין לומר דהא דקאמר הכא ולא חלב היינו לחלוב דזיקא אסור כמו לגזוז דאסור ואפ"ה גיזה שרייא וכן לחלוב אסור והחלב שרי אי לאו דת"כ דהא בחולין שרי ש"מ דמקרא דהכא דריש אסור בחלב גופיה וי"ל דבת"כ איצטריך עיקר קרא לתמור' פסולי המוקדשין ובת"כ ד' שמיני פ"י. גליון תוס' חיצוניות: **ד)** וי"ל דהתם נמי וכו' וז"ל הרא"ש לקמן בפרק כל פסולי המוקדשין וי"ל דג' צבי ואיל כתיבי מחד מניהה דרשינן שפטורין מן הבכורה ומן המחנות חד מצבי וחד מאיל ואידך צבי ואיל חד לכדר' עקיבא וחד לכדר' אלעזר הקפר ור"ע מפיק פטורה דבכור' ומחנות מחד דצבי פטור משיניהם ואיתיר ליה אי לאו אך דאין אותו ואת בנו בו וחלבו מותר היינו מההוא צבי ואיל דדרשינן מניה בכורה ומחנות דמשמע ליה ליתן לו כל דין חיה: **ה)** וצריך לחלק וכו'. וז"ל תוס' חיצוניות וא"ת הר"ר מנחת בלא דמי להתם לא אסרה תורה בפ' גיזה אבל הכא דקרא כתיב למיסר חלבו בפ' לא שייך לומר אהדדי' לאסוריה קמא לכדת כיון דאיכא היקישא ובזה ניחא פ' הרב יוסף מאורלינש בטעם בעיקר בפ' גיד הנשה ושם פי': וז"ל הרא"ש וי"ל וי"ל דלא דמי להתם דרשינן תוזבח דבזיהה התרתי לך ונשארה באיסור' הא' אבל הכא מהיקשא אפקיה לגמרי ואח"כ הזהיר על חלבו וה"ג אמרינן גבי גיעולי עובדי כוכבים דאשתרו כשהתיר הכתוב טעם לפגם כגון נבילה מוסרחת וכי הדר אסר גיעולי עובדי כוכבים במדרן איסורא בעלמא אית ביה בלא מלקות (עי' בתוס' זבחים ע"א):

ז) כ"ל חָלֵב שֶׁל נִקְבָה. **ח)** נראה דל"ל דגרסי' חֲלָבָן כשני קמיצן.

זו דברי רבי שמעון. לימר בפרק בתרא דתמורה (דף לב.) קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה[ו]: **דתנן ר' שמעון אומר בני.** ומדלימר רבי שמעון קדשי מזבח בדק הבית היו מכלל דקדשי מזבח בכלל העמדה והערכה היו[ז] ואפילו הכי קתני זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו מיבעיא ליה אמרי רב כרבי שמעון בן לקיש דאמר לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה ולא מיתוקמא מתני' כרבנן דקתני סיפא ואם מתו יקברו (אמר) ממאי דהא מתו יקברו משום דבעי העמדה והערכה הוא דלמא משום פ[ח]דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים הוא אמרי אם כן ניתני אם נעשו טריפה יקברו ואיבעית אימא לעולם רב כרבי יוחנן סבירא ליה ותני זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו: **אבל קדם הקדשן וכו'**: מנא הני מילי דתנו רבנן א[ט]**צבי מה צבי פטור מן הבכורה אף פסולי המוקדשין פטורין מן הבכורה אוציא אני את הבכורה ולא אוציא את המתנות תלמוד לומר** איל מה איל פטור מן הבכורה ומן המתנות אף פסולי המוקדשין פטורין מן הבכורה ומן המתנות פ[י] אי מה ב[יא]**צבי ואיל חלבן מותר אף פסולי המוקדשין חלבן מותר** ת"ל ג[יב]**אך חלק אמר מר אוציא את הבכור ולא אוציא את המתנות מאי שנא אוציא את הבכור שאין שוה בכל ולא אוציא את המתנות ששוות בכל** ת"ל איל אמר ליה רב פפא לאביי אי מה צבי ואיל ג[יג]**אין אותו ואת בנו נוהג בהן אף פסולי המוקדשין אין אותו ואת בנו נוהג** ג[יד]**בו** א"ל למאי מדמית להו אי לחולין **אותו ואת בנו נוהג בו אמר ליה** אי הכי גבי חלבו נמי נימא הכי למאי מדמית להו אי לחולין חלבן אסור ואי לקדשים חלבן אסור אלא לאו מי אמרת אך ולא חלבן אימא נמי אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[טו]**רק את דמו לא תאכל מאי דמו אילימא דמו ממש לא יהא אלא דמן דצבי ואיל אטו דמן דצבי ואיל מי שרי אלא דמו חלבו וליכתוב רחמנא חלבו אי כתב רחמנא חלב הוה אמינא אהני היקישא ואהני קרא אהני היקישא למעוטי מברת דכי כתב כרת אאוכל חלב בהמה הוא דכתיב שנא' ג[טז]כי כל אוכל חלב מן הבהמה ואהני קרא למיקם עליה בלאו בעלמא להכי אפקיה רחמנא בלשון דמו לומר לך מה דמו בכרת אף חלבו בכרת והא תנא אך ולא חלבו קאמר ה"ק אילו לא נאמר דמו הייתי אומר אך ולא חלבו עכשיו שנאמר דמו לאותו ואת בנו הוא דאתא: ואינן יוצאין לחולין:**

מנא הני מילי ג[יז] ז[יח]**דת"ר** א[יט]**תזבח ולא גיזה** ג[כ] **בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלביך מכאן** ט[כא]**שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים איכא**

מה צבי ואיל פטורין מן הבכורה ומן המתנות כו'. נמסמעין מסמע לתי לא כתב לך הוה לרשיון נמי מה לצבי ואיל מין מותו ואת בנו נוהג בו ומלמו מומר ונעיל נסוף פ"ק (דף יב.) לרשיון נמי מה לצבי ואיל מין פודין אף פסולי המוקדשין מין פודין ותימה מנלן כל הך לרשות דמלמע לצבי ואיל כתובין וכולהו לריכי כדמפרש לקמן פרק פסולי המוקדשין (דף לג.) ז[כב] וי"ל דהתם נמי מפרש מד לבכורה ומתנות והיינו כדמפרש הכא מד מלצבי ומד מלאיל עוד מפרש התם ט[כג](מד לבכורה) מד לכדרבי יוסי ורבי לוסטיא כמו שמפרש ר"ת המרגיע והמהגיג שור של פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד הן ועשאן הכתוב שני גופים והיינו מלצי ואיל דמד שור דפסולי המוקדשין עשאן הכתוב כשני גופים וכשמהגיגו לבדו כאילו מנהיג לצבי ואיל בימד ומייב משום כלאים ואילך מד לבדר' עקיבא דמעיל אחני' לעובד כוכבים או לכדרבי אלעזר הקפר ר' פ' שני דחולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשין טעונים שחיטה אף לצבי ואיל כן ומלצי למודיע הוה יליעין אין דמלצי יליעין כל חיה [ה] ואילך לבדרב מרי דמה לצבי ואיל לחין פודין ותלבו מותר ותותו ותת בנו דצבי למידרש בסמוך מי לאו אך ליימו מלצי ואיל דדרשינן מיעיה בכורה ומתנות ומשמע שרוקה ליתן להם דין חיה [ו] ואי כתיב אך לחייב על מלבה ותותו ותת בנו כדמפרש בין לחולין מדמית ליה בין לקדשים מדמית להו ובסמוך דקאמר מולן ותלבן דיכי מי לאו אך ולא אותו ותת בנו נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מידי אלא לרבות בכורה ומתנות לקדשים מדמית להו ובסמוך דקאמר מי לאו אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כה]**רק את דמו לא תאכל.** מאי קרא גבי נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מיעיה כבוכרה ומתנות ממשמע דכתיב אך ולא חלב אלא לאו מי אמרת אך ולא חלבן אימא נמי אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כו]רק את דמו לא תאכל מאי דמו אילימא דמו ממש לא יהא אלא דמן דצבי ואיל אטו דמן דצבי ואיל מי שרי אלא דמו חלבו וליכתוב רחמנא חלבו אי כתב רחמנא חלב הוה אמינא אהני היקישא ואהני קרא אהני היקישא למעוטי מברת דכי כתב כרת באוכל חלב בהמה הוא דכתיב שנא' ג[כז]כי כל אוכל חלב מן הבהמה ואהני קרא למיקם עליה בלאו בעלמא להכי אפקיה רחמנא בלשון דמו לומר לך מה דמו בכרת אף חלבו בכרת והא תנא אך ולא חלבו קאמר ה"ק אילו לא נאמר דמו הייתי אומר אך ולא חלבו עכשיו שנאמר דמו לאותו ואת בנו הוא דאתא: ואינן יוצאין לחולין: מנא הני מילי ג[כט] ז[ל]**דת"ר** א[לא]**תזבח ולא גיזה** ג[לב] **בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלביך מכאן** ט[לג]**שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים איכא** לתיכויה ט[לד] ונריך למלק ומהיכה להגוזז והעובד בסס נמי קסם [ז] **על מה שפי' טעמו** י[לה]**ולא ממקו** מסור ותין לוקין עליו כגון גיעולי עובדי כוכבים דהסתם כי תיסתרי טעם לפגם כמו נבלה מקרמת וכי הדר מסר גיעולי עובדי כוכבים במדין איסורא בעלמא אית ביה בלא מלקות

ותימה מה **אי מה צבי ואיל אין אותו ואת בנו נוהג בו.** לת מלי למיפרך מה לצבי ואיל טעון כסוי לף פסולי המוקדשין כן דהכהיל לרשיון פ' כיסוי הדם (חולין דף פד.) גבי פסולי המוקדשין על הארן תסכנו כמיס מה כו': **רק את דמו לא תאכל.** תמי קרא גבי נכור כתיב והרבה מימה הלת מייתי רק [י]לת הדם לת תאכל דכתיב גבי שאר פסולי המוקדשים ותין להקשות דלילמא לתיעטרין לתמשה לאוין התמורין בדם תמפרשי פ"ק דכריתות (דף ד:) דהם טובא לאוין בפסולי המוקדשין עשאן הכתוב כשני גופים וכשמהגיגו לבדו כאילו מנהיג לצבי ואיל בימד ומייב משום כלאים ואילך מד לבדר' עקיבא דמעיל אחני' לעובד כוכבים או לכדרבי אלעזר הקפר ר' פ' שני דחולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשין טעונים שחיטה אף לצבי ואיל כן ומלצי למודיע הוה יליעין אין דמלצי יליעין כל חיה [ה] ואילך לבדרב מרי דמה לצבי ואיל לחין פודין ותלבו מותר ותותו ותת בנו דצבי למידרש בסמוך מי לאו אך ליימו מלצי ואיל דדרשינן מיעיה בכורה ומתנות ומשמע שרוקה ליתן להם דין חיה [ו] ואי כתיב אך לחייב על מלבה ותותו ותת בנו כדמפרש בין לחולין מדמית ליה בין לקדשים מדמית להו ובסמוך דקאמר מולן ותלבן דיכי מי לאו אך ולא אותו ותת בנו נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מידי אלא לרבות בכורה ומתנות לקדשים מדמית להו ובסמוך דקאמר מי לאו אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כה]**רק את דמו לא תאכל.** מאי קרא גבי נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מיעיה כבוכרה ומתנות ממשמע דכתיב אך ולא חלב אלא לאו מי אמרת אך ולא חלבן אימא נמי אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כו]רק את דמו לא תאכל מאי דמו אילימא דמו ממש לא יהא אלא דמן דצבי ואיל אטו דמן דצבי ואיל מי שרי אלא דמו חלבו וליכתוב רחמנא חלבו אי כתב רחמנא חלב הוה אמינא אהני היקישא ואהני קרא אהני היקישא למעוטי מברת דכי כתב כרת באוכל חלב בהמה הוא דכתיב שנא' ג[כז]כי כל אוכל חלב מן הבהמה ואהני קרא למיקם עליה בלאו בעלמא להכי אפקיה רחמנא בלשון דמו לומר לך מה דמו בכרת אף חלבו בכרת והא תנא אך ולא חלבו קאמר ה"ק אילו לא נאמר דמו הייתי אומר אך ולא חלבו עכשיו שנאמר דמו לאותו ואת בנו הוא דאתא: ואינן יוצאין לחולין: מנא הני מילי ג[כט] ז[ל]**דת"ר** א[לא]**תזבח ולא גיזה** ג[לב] **בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלביך מכאן** ט[לג]**שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים איכא** מה

מה צבי ואיל פטורין מן הבכורה ומן המתנות כו'. נמסמעין מסמע לתי לא כתב לך הוה לרשיון נמי מה לצבי ואיל מין מותו ואת בנו נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מיעיה כבוכרה ומתנות ממשמע דכתיב אך ולא חלב אלא לאו מי אמרת אך ולא חלבן אימא נמי אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כו]רק את דמו לא תאכל מאי דמו אילימא דמו ממש לא יהא אלא דמן דצבי ואיל אטו דמן דצבי ואיל מי שרי אלא דמו חלבו וליכתוב רחמנא חלבו אי כתב רחמנא חלב הוה אמינא אהני היקישא ואהני קרא אהני היקישא למעוטי מברת דכי כתב כרת באוכל חלב בהמה הוא דכתיב שנא' ג[כז]כי כל אוכל חלב מן הבהמה ואהני קרא למיקם עליה בלאו בעלמא להכי אפקיה רחמנא בלשון דמו לומר לך מה דמו בכרת אף חלבו בכרת והא תנא אך ולא חלבו קאמר ה"ק אילו לא נאמר דמו הייתי אומר אך ולא חלבו עכשיו שנאמר דמו לאותו ואת בנו הוא דאתא: ואינן יוצאין לחולין: מנא הני מילי ג[כט] ז[ל]**דת"ר** א[לא]**תזבח ולא גיזה** ג[לב] **בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלביך מכאן** ט[לג]**שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים איכא** לתיכויה ט[לד] ונריך למלק ומהיכה להגוזז והעובד בסס נמי קסם [ז] **על מה שפי' טעמו** י[לה]**ולא ממקו** מסור ותין לוקין עליו כגון גיעולי עובדי כוכבים דהסתם כי תיסתרי טעם לפגם כמו נבלה מקרמת וכי הדר מסר גיעולי עובדי כוכבים במדין איסורא בעלמא אית ביה בלא מלקות ותימה מנלן כל הך לרשות דמלמע לצבי ואיל כתובין וכולהו לריכי כדמפרש לקמן פרק פסולי המוקדשין (דף לג.) ז[כב] וי"ל דהתם נמי מפרש מד לבכורה ומתנות והיינו כדמפרש הכא מד מלצי ואיל מד מלאיל עוד מפרש התם ט[כג](מד לבכורה) מד לכדרבי יוסי ורבי לוסטיא כמו שמפרש ר"ת המרגיע והמהגיג שור של פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד הן ועשאן הכתוב שני גופים והיינו מלצי ואיל דמד שור דפסולי המוקדשין עשאן הכתוב כשני גופים וכשמהגיגו לבדו כאילו מנהיג לצבי ואיל בימד ומייב משום כלאים ואילך מד לבדר' עקיבא דמעיל אחני' לעובד כוכבים או לכדרבי אלעזר הקפר ר' פ' שני דחולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשין טעונים שחיטה אף לצבי ואיל כן ומלצי למודיע הוה יליעין אין דמלצי יליעין כל חיה [ה] ואילך לבדרב מרי דמה לצבי ואיל לחין פודין ותלבו מותר ותותו ותת בנו דצבי למידרש בסמוך מי לאו אך ליימו מלצי ואיל דדרשינן מיעיה בכורה ומתנות ומשמע שרוקה ליתן להם דין חיה [ו] ואי כתיב אך לחייב על מלבה ותותו ותת בנו כדמפרש בין לחולין מדמית ליה בין לקדשים מדמית להו ובסמוך דקאמר מולן ותלבן דיכי מי לאו אך ולא אותו ואת בנו נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מידי אלא לרבות בכורה ומתנות לקדשים מדמית להו ובסמוך דקאמר מי לאו אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כה]**רק את דמו לא תאכל.** מאי קרא גבי נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מיעיה כבוכרה ומתנות ממשמע דכתיב אך ולא חלב אלא לאו מי אמרת אך ולא חלבן אימא נמי אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כו]רק את דמו לא תאכל מאי דמו אילימא דמו ממש לא יהא אלא דמן דצבי ואיל אטו דמן דצבי ואיל מי שרי אלא דמו חלבו וליכתוב רחמנא חלבו אי כתב רחמנא חלב הוה אמינא אהני היקישא ואהני קרא אהני היקישא למעוטי מברת דכי כתב כרת באוכל חלב בהמה הוא דכתיב שנא' ג[כז]כי כל אוכל חלב מן הבהמה ואהני קרא למיקם עליה בלאו בעלמא להכי אפקיה רחמנא בלשון דמו לומר לך מה דמו בכרת אף חלבו בכרת והא תנא אך ולא חלבו קאמר ה"ק אילו לא נאמר דמו הייתי אומר אך ולא חלבו עכשיו שנאמר דמו לאותו ואת בנו הוא דאתא: ואינן יוצאין לחולין: מנא הני מילי ג[כט] ז[ל]**דת"ר** א[לא]**תזבח ולא גיזה** ג[לב] **בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלביך מכאן** ט[לג]**שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים איכא** לתיכויה ט[לד] ונריך למלק ומהיכה להגוזז והעובד בסס נמי קסם [ז] **על מה שפי' טעמו** י[לה]**ולא ממקו** מסור ותין לוקין עליו כגון גיעולי עובדי כוכבים דהסתם כי תיסתרי טעם לפגם כמו נבלה מקרמת וכי הדר מסר גיעולי עובדי כוכבים במדין איסורא בעלמא אית ביה בלא מלקות ותימה מנלן כל הך לרשות דמלמע לצבי ואיל כתובין וכולהו לריכי כדמפרש לקמן פרק פסולי המוקדשין (דף לג.) ז[כב] וי"ל דהתם נמי מפרש מד לבכורה ומתנות והיינו כדמפרש הכא מד מלצי ואיל מד מלאיל עוד מפרש התם ט[כג](מד לבכורה) מד לכדרבי יוסי ורבי לוסטיא כמו שמפרש ר"ת המרגיע והמהגיג שור של פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד הן ועשאן הכתוב שני גופים והיינו מלצי ואיל דמד שור דפסולי המוקדשין עשאן הכתוב כשני גופים וכשמהגיגו לבדו כאילו מנהיג לצבי ואיל בימד ומייב משום כלאים ואילך מד לבדר' עקיבא דמעיל אחני' לעובד כוכבים או לכדרבי אלעזר הקפר ר' פ' שני דחולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשין טעונים שחיטה אף לצבי ואיל כן ומלצי למודיע הוה יליעין אין דמלצי יליעין כל חיה [ה] ואילך לבדרב מרי דמה לצבי ואיל לחין פודין ותלבו מותר ותותו ותת בנו דצבי למידרש בסמוך מי לאו אך ליימו מלצי ואיל דדרשינן מיעיה בכורה ומתנות ומשמע שרוקה ליתן להם דין חיה [ו] ואי כתיב אך לחייב על מלבה ותותו ותת בנו כדמפרש בין לחולין מדמית ליה בין לקדשים מדמית להו ובסמוך דקאמר מולן ותלבן דיכי מי לאו אך ולא אותו ואת בנו נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מידי אלא לרבות בכורה ומתנות לקדשים מדמית להו ובסמוך דקאמר מי לאו אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כה]**רק את דמו לא תאכל.** מאי קרא גבי נוהג בו ותלבו מותר ליכא למידרש מיעיה כבוכרה ומתנות ממשמע דכתיב אך ולא חלב אלא לאו מי אמרת אך ולא חלבן אימא נמי אך ולא אותו ואת בנו רבא אמר אך לאותו ואת בנו הוא דאתא וחלבו מדמו נפקא דכתיב ג[כו]רק את דמו לא תאכל מאי דמו אילימא דמו ממש לא יהא אלא דמן דצבי ואיל אטו דמן דצבי ואיל מי שרי אלא דמו חלבו וליכתוב רחמנא חלבו אי כתב רחמנא חלב הוה אמינא אהני היקישא ואהני קרא אהני היקישא למעוטי מברת דכי כתב כרת באוכל חלב בהמה הוא דכתיב שנא' ג[כז]כי כל אוכל חלב מן הבהמה ואהני קרא למיקם עליה בלאו בעלמא להכי אפקיה רחמנא בלשון דמו לומר לך מה דמו בכרת אף חלבו בכרת והא תנא אך ולא חלבו קאמר ה"ק אילו לא נאמר דמו הייתי אומר אך ולא חלבו עכשיו שנאמר דמו לאותו ואת בנו הוא דאתא: ואינן יוצאין לחולין: מנא הני מילי ג[כט] ז[ל]**דת"ר** א[לא]**תזבח ולא גיזה** ג[לב] **בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלביך מכאן** ט[לג]**שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים איכא**

מסכת ידים

פרק ד' משנה ד'

בּוֹ בַיּוֹם בָּא יְהוּדָה גֵּר עַמּוֹנִי וְעָמֵד לִפְנֵיהֶן בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ. אָמַר לָהֶם, מָה אֲנִי לָבוֹא בַקָּהָל. אָמַר לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אַסּוּר אַתָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מֻתָּר אַתָּה.

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ב מהל' מיסורי מזבח הל"י:

כה ב מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הל"ח טוש"ע יו"ד סי' סד סעיף ג:

כו ג מיי' פי"ב מהל' שחיטה הלכה ח טוש"ע יו"ד סי' נט סעי' ז:

כז ד מיי' שם הל"ג:

רבינו גרשום

זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו: אמרי רב. סבר לה כריש לקיש דאמר בסוף מסכת תמורה לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל (העמדה והערכה) קדשי מזבח לא היו: ולא מיתוקמא. הא מתניתין דבכורות כרבנן משום סיפא דקתני אבל קדם הקדישן לממן אם מתו יקברו ראי רבנן כיון דאמרי דקדשי מזבח לא היו אם מתו יפדו איבעי ליה למתני וכו' שמעון מיתוקמא רישא וסיפא דהא אמר קדשי מזבח היו בכלל הילכך כי קדם הקדש לממן יקברו אבל בבעל מום מעיקרו היינו דקדם מומו להקדשו מדה זנפדה אבל לרבנן זה וזה נפדין מיבעי ליה: אמרי אכתי יכול נמי לאוקומא כרבנן דאמרי קדשי מזבח לא היו דמאי דהאי דקתני אם מתו יקברו משום דבעי העמדה והערכה להיכא דקדם הקדש לממן ולא אפשר דמתו: דילמא. לרבנן נמי אע"ג דאמרי קדשי מזבח לא היו משום הכי אמרינן יקברו דאין פודין את הקדשים וכו'. אבל היכא דקדם מומן להקדשן נפדין דלא חשיב כ"כ הקדש: אמרי א"כ. הוא המשום הכי יקברו דאין פודין לכלבים ליתני אם נעשו טרפה יקברו דמשמע דאע"ג דאכתי הוו חיים ואיפשר להעמידן ולהעריכן אפי' הכי יקברו דאין פודין לכלבים אבל מדמיירי לאחר מיתה אם מתו יקברו ש"מ משום (הכי) דהוו בכלל העמדה והערכה אלא מיתוקמא כר' שמעון ולא רבנן: ואיבעי' אימא לעולם מיתוקמא נמי כרבנן ורב כר' יוחנן סבירא ליה דאמר בפ' אחרון דתמורה לרבנן אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית היו בכלל ומודין בבעלי מומין מעיקרא. אי הכי זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו איבעי ליה למיתני אין (תני) הכי [נמי]: מנהני מילי. דפסולי המוקדשין שקדם הקדשן למומן פטורין מן הבכורה ומהנות: דת"ר. אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל מה צבי פטור מן הבכורה דכתיב בבקר ובצאנן הזכר תקדיש וגו' ולא מצבי: אף פסולי המוקדשין פטורין. דפרשה זו מירי בפסולי המוקדשין דכתיב הטמא והטהור דאע"ג דפסולי המוקדשין ניתנו כיון דקדם הקדישן למומן עדיין יש להן קדושה ופטורין מן הבכורה והאיל קדשו קדושת הגוף קודם שהומסר: אוציא אני את הבכורה. שיפטרו מן הבכורה ולא אוציא את המתנות אלא יתחייבו במתנות: ומאי שנא. דלפטרו מבכורה וליחייבו במתנות אילימא משום דבכורה קילא דאינה שוה בכל שאין בכור אלא זכר אבל מתנות נוהגת בין בזכרים בין בנקבות ת"ל איל להכי כתיב איל דפטור דכתיב אם שור ואם שה ונתן לכהן וכו': ת"ל אך. מיעט פסולי המוקדשין שחלבן אסור: א"ל למאי קא מדמית להו אי פטרת להו מבכורה ומתנות קא מדמית להו לקדשין גמורין וכי קא מחייבת להו בבכורה ומתנות היכא דקדם מום קבוע להקדישן קא מדמית להו לחולין גמורין. אבל אי פטרת להו מאותו ואת בנו לא מדמית להו לא לקדשים ולא לחולין: אי הכי. חלבו נמי לא ליצטריך אך למעוטי נמי לימא למאי מדמית להו: א"ל[לו] אבי וראי לאו מילתא היא דאמרי למאי מדמית להו כו'. אלא הכי יכול למימר כי היכי דאמרת אך ולא חלבן הכי נמי אימא אך ולא אותו ואת בנו: אלא. מאי דמו דאסר הכא ודאי לא אסר אלא חלבו: אהני היקישא. דאיתקוש פסולי המוקדשין לצבי ואיל למעוטי חלבן מן כרת כי היכי דאחלב צבי ואיל ליכא כרת: ואהני קרא. רק את דמו לא תאכל למיקם עליה בלאו בעלמא ולא בכרת: להכי. כתיב חלבו בלשון דמו לומר לך מה דמו דצבי בכרת אף חלב פסולי המוקדשין בכרת: והא תנא אך ולא חלבו קאמר. ולא נפיק מדמו:

כח ה מיי' פ"ב מהל' מיסורי מזבח הל"ו טוש"ע יו"ד סי' סד סעיף ג:

כט ו מיי' שם הל"ז:

ל ז מיי' שם הל"ח:

לא ח מיי' שם הל"ט:

לב ט מיי' שם הל"י:

לג י מיי' שם הל"יא:

לד כ מיי' שם הל"יב:

לה ל מיי' שם הל"יג:

לו מ מיי' שם הל"יד:

לז נ מיי' שם הל"טו:

לח ס מיי' שם הל"טז:

לט ע מיי' שם הל"יז:

מ פ מיי' שם הל"יח:

מא צ מיי' שם הל"יט:

מב ק מיי' שם הל"כ:

מג ר מיי' שם הל"כא:

מד ש מיי' שם הל"כב:

מה ת מיי' שם הל"כג:

מו א מיי' שם הל"כד:

מז ב מיי' שם הל"כה:

מח ג מיי' שם הל"כו:

מט ד מיי' שם הל"כז:

נ ה מיי' שם הל"כח:

נא ו מיי' שם הל"כט:

נב ז מיי' שם הל"ל:

נג ח מיי' שם הל"לא:

נד ט מיי' שם הל"לב:

נה י מיי' שם הל"לג:

נו כ מיי' שם הל"לד:

נז ל מיי' שם הל"לה:

נח מ מיי' שם הל"לו:

נט נ מיי' שם הל"לז:

ס ס מיי' שם הל"לח:

סא ע מיי' שם הל"לט:

סב פ מיי' שם הל"מ:

סג צ מיי' שם הל"מא:

סד ק מיי' שם הל"מב:

סה ר מיי' שם הל"מג:

סו ש מיי' שם הל"מד:

סז ת מיי' שם הל"מה:

סח א מיי' שם הל"מו:

סט ב מיי' שם הל"מז:

ע ג מיי' שם הל"מח:

עא ד מיי' שם הל"מט:

עב ה מיי' שם הל"נ:

עג ו מיי' שם הל"נא:

עד ז מיי' שם הל"נב:

עה ח מיי' שם הל"נג:

עו ט מיי' שם הל"נד:

עז י מיי' שם הל"נה:

עח כ מיי' שם הל"נו:

עט ל מיי' שם הל"נז:

פ מ מיי' שם הל"נח:

פא נ מיי' שם הל"נט:

פב ס מיי' שם הל"ס:

פג ע מיי' שם הל"סא:

פד פ מיי' שם הל"סב:

פה צ מיי' שם הל"סג:

פו ק מיי' שם הל"סד:

פז ר מיי' שם הל"סה:

פח ש מיי' שם הל"סו:

פט ת מיי' שם הל"סז:

צ א מיי' שם הל"סח:

צא ב מיי' שם הל"סט:

צב ג מיי' שם הל"ע:

צג ד מיי' שם הל"עא:

צד ה מיי' שם הל"עב:

צה ו מיי' שם הל"עג:

צו ז מיי' שם הל"עד:

צז ח מיי' שם הל"עה:

צח ט מיי' שם הל"עו:

צט י מיי' שם הל"עז:

ק כ מיי' שם הל"עח:

קא ל מיי' שם הל"עט:

קב מ מיי' שם הל"פ:

קג נ מיי' שם הל"פא:

קד ס מיי' שם הל"פב:

קה ע מיי' שם הל"פג:

קו פ מיי' שם הל"פד:

קז צ מיי' שם הל"פה:

קח ק מיי' שם הל"פו:

קט ר מיי' שם הל"פז:

קי ש מיי' שם הל"פח:

קיא ת מיי' שם הל"פט:

קיב א מיי' שם הל"צ:

קיג ב מיי' שם הל"צא:

קיד ג מיי' שם הל"צב:

קטו ד מיי' שם הל"צג:

קטז ה מיי' שם הל"צד:

קיז ו מיי' שם הל"צה:

קיח ז מיי' שם הל"צ

איכא דאמרי תזבח ואכלת וכו'. מהכא מפיק גיזה ומלג למסור ובשר מומיה דקרנא ולפ דרים ומכלת לחפוקי כלכיס: **אלא דאיעבר לפני פדיונן ואיתילד לאחר פדיונן.** סילקך מסיכי וקדושה ליח לה ליקרב ולפ לדמיהן כדמפרש לקמן מה מהא עליהן: **הא לפני פדיונן.** נולדו מיקדש נמי קדשי: **מנא ה"מ.** דלפני פדיונן חס נולדו קדשי: **זכר לרבות את הולד.** גבי שלמים כתיב: (ויקרא ג) חס זכר חס נקבה תמים וקרא יתירא הוא [1] דניסמוך קרא מיניה ומדלא קבע בה זכר כדקבע בעולה ממילא דנקבה נמי מזיא זכר ונקבה מו למה לי זכר לרבות ולד שלמים ומי קסיא מיקוף ליה מאחר יהיו לך מרין מגמי היא מיכא דמיימי לה מהכא ומיכא דמיימי לה מהכא והכי מפרש במסכת תמורה בפרק הלו קדשים (דף יו:): **ולד תמימים.** ולפ בהמה תמימה: **ולד בעלי מומין.** (וכולן) שקדש הקדשן לת מומן: **אותן ולדות שלאחר פדיונן.** נולדו ונתעברו קודם פדיונן מה מהא עליהם להא לפ מזו לפ לגופן ולפ לגמי כדמפרש רב הונא: **הנך דנולדו לפני פדיונן מיפלוג פליגי בהו.** בהא לחמרן לעיל חס זכר לרבות ולד בעלי מומין: **איכא למאן דאמר.** במסכ' תמורה בפרק הלו קדשים (שם) קדשי ליקרב: **ואיכא למאן דאמר קדשי לרעייה. עד שיזומנו ויפלו** למיקן לגדקה: **כונסן לביפה.** לחדר והם מתים בדעב: **קדושה דחויה.** לחית בהו תרתי לגיעותא חדא לחמותן בעלי מומין שנשחו ונדמו ועוד ללחמר פדיונן נולדו והן עלמן חין יכול להתפיסן לקדושה גמורה להקריב הוליך ולימלו תו לפ מיכוז: [2] **לא אליבי למיתפס פדיונן.** בקדושתן כדי שילמו הן למולין שכבר ילמו חס קדושתן [3]לגב פדיון לחמן דהאי דלמיס ולמי גזרה בעלמה הוא עובר ירך חמו הוא ופקעה קדושתן (ג) לפדיון חמן כדאמרן לעיל גבי קדושת דמיס דולדן מובר לחחר פדיונן קדושת הגוף נמי לפ שנת לחין מיולק בין קדושת הגוף לקדושת דמיס לענין פדיון חלא שזה לריך מוס וזה חין לריך מוס: **למימרא דבני פדייה נינהו.** בחמיה לעומר דלריך למימר בהו לחן פדייה קודס שיתפיסן בחמיה והם לפ לגליבי: **סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח.** להשתא חיילא עלייהו קדושה לעלמן דהשתיהו ולפ פקעה קדושתייהו על ידי פדיון חמן וממתין עד שיזוממו ופריק להו: **וטעמא מאי.** חמר רב הונא מומתין ולפ מתקין להו כרבי חניגא: **אמר ר' לוי גזרו בו'.** לי חמרת לית להו מקנתא לולדות לחי לגדל עדריס מפסולי המוקדשין דכי נפיל ביה מומא בבהמת קדשים לפ פריק ליה (הלי) ולחי למילניהו בלפ פדיון חבל כי מפסדינן לולדות ממהר לפדות חת הלם מיד כשיפול בה מוס מפי רבי חליעזר ובמשנתנו ל"ק דין לפ"ד מומתין דין לפ"ד מתפיסין מפי טעמא חטרמוהו רבנן לשבקיהו בחיסוריייהו גזרה שמא יגדל עדריס עדריס שילדו גם חותן ולדות חחריס ולחי בהו לידי תקלה חבל לחחר שיפדם לת יולדין דוולד לבי ולין ניהו. ל"ת ועיקר מפי המורה בטעמא מפי לחמרי קל מהדר דמפי טעמא לפסול לחר פדיון חמן הם פקע קדושתייהו בפדיון חמן כי היכי דלפקעא גבי קדושת דמיס דולדן מובר לחחר פדיון כדלחמר לעיל גזירה שמא יגדל מפסולי המוקדשין שיפדו עדריס לעורן (ג) דולדות הטולדים לחחר פדיון ולחי בהו לידי גיזה ועבודה חבל לעיל גבי קדש מומן להקדישן לפ גזרינן משום מילמת דלפ שכיחת היה להם לחמרינן במסכת תמורה (דף ו:) המתפיס בעלי מומין למזבח בממשה עובר בחשה דלחון ובקדש הקדשן למומן גופייהו דשרינן למיעבר ולימיליל לחחר פדיון ולפ גזרינן (ג)(למילמת דלפ שכיחת) כיון דלחסרת להך למיעבר לפני פדיון לפ חמי לדמויינהו: **מהו שיתפיסן.** לחומן דולדות שבמעי פסולי המוקדשין שילמה: **אין מתפיסן.** חלפ לחותו זבח: **בשעריך.** כתיב בבכור וכי יהיה בו מוס וגו' בשעריך תחכלנו (דברים טו)[4] ובפסולי המוקדשין כתיב בחבר נתן לך בכל שעריך (שם יב)[א]: **אשר יבובר לא יקדיש איש אותו.** חלמה לפ חל עליה שום קדושה לחבריתי: **ואין סופג את הארבעים.** ולע"ג דלמקילי בגיזה קודם פדייה לפ לקי עליה לכי כתיב לפ תגוז חקדשים גמורין כתיב ומיקורב מיהת חיכא כבחר מן ההקדש: **בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן אין עושין תמורה.** דלוב מעיקרא בעינן כלפריטים לעיל: **לפני פדיונן מועלין בהן.** להסך נהנה מן ההקדש לפ גרעי מקדשי נדק הכיח: **וולדותיהן חולין.** לפילו נתעברו קודס פדיון וולדו חבר פדיון: **ונפדין תמימים.** חס נתעברו וילדו קודס פדיון: **אין לך בהם אלא מצות עילוי בלבד.** שמעלין חותן בדמיס: **ובין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן עושין תמורה.** ולקמן קחמר לתמורה שלחבר פדיון מתה: **לאחר פדיונן אין מועלין בהן.** לימיתקום לגבי ומיל חבל לענין גיזה לפ לכתיב מזבח ולפ גיזה: **וולדותיהן קודש.** חס נתעברו קודס פדיון: **ואין מתפיסן לכל זבח שירצה.** והייט דרב שמת: **איכא דאמרי תזבח ואכלת ובו'.** מהכא מפיק גיזה ומלג למסור ובשר מומיה דקרנא ולפ דרים ומכלת לחפוקי כלכיס: **אלא דאיעבר לפני פדיונן ואיתילד לאחר פדיונן.** סילקך מסיכי וקדושה ליח לה ליקרב ולפ לדמיהן כדמפרש לקמן מה מהא עליהן: **הא לפני פדיונן.** נולדו מיקדש נמי קדשי: **מנא ה"מ.** דלפני פדיונן חס נולדו קדשי: **זכר לרבות את הולד.** גבי שלמים כתיב: (ויקרא ג)[2] חס זכר חס נקבה תמים וקרא יתירא הוא [3] דניסמוך קרא מיניה ומדלא קבע בה זכר כדקבע בעולה ממילא דנקבה נמי מזיא זכר ונקבה מו למה לי זכר לרבות ולד שלמים ומי קסיא מיקוף ליה מאחר יהיו לך מרין מגמי היא מיכא דמיימי לה מהכא ומיכא דמיימי לה מהכא והכי מפרש במסכת תמורה בפרק הלו קדשים (דף יו:): **ולד תמימים.** ולפ בהמה תמימה: **ולד בעלי מומין.** (וכולן) שקדש הקדשן לת מומן: **אותן ולדות שלאחר פדיונן.** נולדו ונתעברו קודס פדיונן מה מהא עליהם להא לפ מזו לפ לגופן ולפ לגמי כדמפרש רב הונא: **הנך דנולדו לפני פדיונן מיפלוג פליגי בהו.** בהא לחמרן לעיל גבי קדש מומן להקדישן לפ גזרינן משום מילמת דלפ שכיחת היה להם לחמרינן במסכת תמורה (דף ו:) המתפיס בעלי מומין למזבח בממשה עובר בחשה דלחון ובקדש הקדשן למומן גופייהו דשרינן למיעבר ולימיליל לחחר פדיונן ולפ גזרינן (ג)(למילמת דלפ שכיחת) כיון דלחסרת להך למיעבר לפני פדיונן לפ חמי לדמויינהו: **מהו שיתפיסן.** לחומן דולדות שבמעי פסולי המוקדשין שילמה: **אין מתפיסן.** חלפ לחותו זבח: **בשעריך.** כתיב בבכור וכי יהיה בו מוס וגו' בשעריך תחכלנו (דברים טו)[4] ובפסולי המוקדשין כתיב בחבר נתן לך בכל שעריך (שם יב)[א]: **אשר יבובר לא יקדיש איש אותו.** חלמה לפ חל עליה שום קדושה לחבריתי: **ואין סופג את הארבעים.** ולע"ג דלמקילי בגיזה קודם פדייה לפ לקי עליה לכי כתיב לפ תגוז חקדשים גמורין כתיב ומיקורב מיהת חיכא כבחר מן ההקדש: **בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן אין עושין תמורה.** דלוב מעיקרא בעינן כלפריטים לעיל: **לפני פדיונן מועלין בהן.** להסך נהנה מן ההקדש לפ גרעי מקדשי נדק הכיח: **וולדותיהן חולין.** לפילו נתעברו קודס פדיון וולדו חבר פדיון: **ונפדין תמימים.** חס נתעברו וילדו קודס פדיון: **אין לך בהם אלא מצות עילוי בלבד.** שמעלין חותן בדמיס: **ובין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן עושין תמורה.** ולקמן קחמר לתמורה שלחבר פדיון מתה: **לאחר פדיונן אין מועלין בהן.** לימיתקום לגבי ומיל חבל לענין גיזה לפ לכתיב מזבח ולפ גיזה: **וולדותיהן קודש.** חס נתעברו קודס פדיון: **ואין מתפיסן לכל זבח שירצה.** והייט דרב שמת:

מה בכור אין מתפיסו לכל זבח שירצה. פי' משמולד חבל במעי חמו יכול לשמותו לזבח חמר כדמתן פרק כילד מעריסין (ממורה דף כד:) ומכ"מ ילפינן מיניה שפיר ולדות פסולי המוקדשין לחין משנן לזבח חמר חפי' במעי חמן [ג]למ"ד במעי חמן הן קדושין כמו שחין יכול לשמות בכור משחלה עליו קדושת בכור הכי נמי פסולי המוקדשין שהרי קדושין בכר חין יכול לשמות בזבח חמר חפילו למ"ד בהוייתן קדושין לפ דמו לבכור קודס שמולד להרי עומדין ליקדש מכח חמן שקדושה בכר:

איכא דאמרי [א]תזבח ואכלת [ג]אין לך בהן (ג) היתר אכילה אלא משעת זביחה ואילך אבל פודין את הקדשים להאכילן לכלבים [ג](ה"נ דאמר): וולדן [ג]וחלבן אסור לאחר פדיונן: היכי דמי אילימא דאיעבר ואיתילד לאחר פדיונן אמאי ולד צבי ואיל נינהו אלא דאיעבר לפני פדיונן ואיתילד לאחר פדיונן הא לפני פדיונן מיקדש נמי קדשי מנא הני מילי [ג]דתנו רבנן זכר לרבות את הולד [ג] ונקבה לרבות את התמורה ואין לי אלא ולד תמימין ותמורת תמימים ולדי בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מנין כשהוא אומר [ג] אם זכר לרבות ולד בעלי מומין אם נקבה לרבות תמורת בעלי מומין אותן ולדות שלאחר פדיונן מה תהא עליהן לפני פדיונן מיפלג פליגי בהו איבא דאמר קדשי ליקרב ואיבא למאן דאמר קדשי לרעייה דלאחר פדיונן מה תהא עליהן אמר רב הונא כונסן לביפה והן מתין דהיבי ליעביד ליקרבינהו [ג]מכח קדושה דחויה קאתו ליפרקינהו לא אלימי למיתפס פדיונן אמרי במערבא משמיה דרבי חנינא [א]סמוך לפדיונן מתפיסן לשם אותו זבח סמוך לפדיונן למימרא דבני פדייה נינהו אלא אימא סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח טעמא מאי אמר רבי לוי [ג]גזירה שמא יגדל מהן עדרים עדרים בעא מיניה רבינא מרב ששת מהו שמתפיסן לכל זבח שירצה א"ל אין מתפיסן מאי טעמא אמר ליה גמר בשעריך בשעריך מבכור מה בכור אין מתפיסן לכל זבח שירצה דכתיב [ב]אך בכור אשר יבוכר לה' בבהמה וגו' לא יקדיש איש אותו אף הני אין מתפיסן לכל זבח שירצה תניא כוותיה דרב ששת קדשים [ב]שקדם מום קבוע להקדישן ונפדו חייבין בבכורה ובמתנות בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן הגוזז והעובד בהן סופג את הארבעים בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן אין עושין תמורה ולפני פדיונן מועלין בהן ולאחר פדיונן אין מועלין בהן וולדותיהן חול ונפדין תמימים ומתפיסן לכל זבח שירצה כללו של דבר הרי הן כחולין לכל דבריהם אין לך בהם אלא מצות [ו]עלוי בלבד אבל קדם הקדישן את מומן או מום עובר להקדישן ולאחר מכאן נולד מום קבוע ונפדו פטורין מן הבכורה ומן המתנות בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן הגוזז והעובד בהן סופג את הארבעים ובין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן עושין תמורה ואין ניפדין תמימין ואין מתפיסין לכל זבח שירצה כללו של דבר הרי הן כהקדש לכל דבריהם ואין לך בהן אלא היתר אכילה בלבד כללו של דבר דרישא לאתויי שוחטן בחוץ דפטור כללו של דבר דסיפא לאתויי

איכא דאמרי תזבח ואכלת אלא אליבא דמ"ש משעת זביחה. ...ומהך דלמ"ש משעת זביחה לנלנין שפיר דמי דהכי משמע מהא לח מלכל קודש זמיהה לנומר לח מהמני מחיים מלל כלנין דלמחר מיתה הוא חפי' נלח זמיהה שפיר דמי...

(תמורה לח.)

רבינו גרשום

איכא דאמרי תזבח ואכלת בשר אין לך בהן היתר אלא משעת זביחה ואילך שראוי לאכילה אבל מעיקרא לא אין לך היתר בהן אלמא דאסירי בגיזה ועבודה: אבל פודין את הקדשין. דלא אייתר ליה ואכלת למיסריה ובכל דוכתא דאמרינן הניחא למאן דאמר אין פודין אלא למאן דאמר פודין מהכא נפקא: אמאי וולד צבי ואיל הוא. כלומר חולין נינהו: אבל איתילד לפני פדיונן דהיינו לפני דלפני מקדש נמי קדשי כדאמר לקמן דאיכא למאן דאמר קדשי ליקרב ואיכא למאן דאמר קדשי לרעייה: מנהני מילי. דאיתילד לאחר פדיונן דאסורין: דת"ר זכר. אם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב וגו' מה צורך למימר אם זכר אם נקבה לאו ממילא ידענא דזכר ונקבה דאין לובח שלמים אלא זכר לרבות הולד דולד משמע זכר ונקבה לרבות את התמורה דתמורה משמע נקבה: [ג]הכי כתב בתמורה וכו' אותן ולדות שלאחר פדיונן דאיעבר לפני פדיונן ואיתילד לאחר פדיונן. דלפני פדיונן איעבר ואיתילד מיפלג פליגי בהו בתמורה בפרק אלו קדשים. דמאי דאמרינן דקדשי הגך ולדות ותמורות של בעלי מומים. שמואל אמר קדשי ליקרב הואיל והן תמימין ובאין מכח קדושת הגוף דאיתילד קודם פדיונן ובר פדא [אמר] קדשו לרעייה דאין נפדין תמימין אלא בעלי מומין אבל לא קדשו ליקרב שלא יהא טפל חמור מן העיקר. אלא אותן שנולדו לאחר פדיונן מה תהא עליהן כו': מכח קדושה דחויה קא אתו דכבר נפדו אימן כשנולדו: לא אלימא. קדושתן שיתפסו פדיונן וכיון דאין להן כח למיתפס אף הן אין יוצאין לחולין הילכך מתין (והא לא אלימא למיתפס פדיונן): אמרי הכי יש להן כח לפדות דסמוך לפדיונן של ולדות קודם שיפדם מתפיסן לשום אותו הזבח. כלומר דמקדישן לשם זבח אימן וההוא הקדש מהני להו להביאן לידי פדיון: למימרא דבני פדייה נינהו. שיש לו כח להיתפס לשום אותו זבח. והא אמרן דלא אלימי למיתפס: אלא סמוך לפדיון אימן. כלומר כשהן מעוברין קודם שנולדו הולדות מתפיסן אגב אימן לשם זבח אימן ובהכי הוי להן קדושה למיתפס פדיונן: טעמא מאי. צריך לטרוח באילו ענייניך שיבואו לידי פדייה: גזרה שמא יגדל מהם עדרים. ויבא לידי תקלה אם אוכל מהם אדם או מקריבן: מה בכור אין מתפיסו לכל זבח שירצה דכתיב אך בכור וגו' לא יקדיש איש אותו. כלומר לשם זבח אחר: אף. ולד פסולי המוקדשין וכו': בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן הגוזז והעובד בהן אין סופג את הארבעים. ואי אמרת הא תנן במתניתין דלאחר פדיון מותרין אלמא דקודם לא. הא לא קשיא הכא נמי אינו סופג קתני אבל איסורא מיהא איכא: וולדותיהן חולין לאחר פדיונן: ונפדין. אפילו תמימין: אלא מצות עילוי. כלומר חומרא דבעי פדייה: אבל קדם כו'. ובין לפני ובין לפני דקאמר הכא לא צריך אלא משום דאמר ברישא אמר בסיפא: וולדותיהן קודש. דאיעבר לפני פדיון ואיתילד לאחר פדיונן: כללו של דבר

ו) נ"ל דע"ל וכסי לימת כמכורה (דף יז ע"ב) מומן וולדות וכו'.

פניני רש"י

איכא דאמרי תזבח ואכלת אין לך בהן היתר אכילה אלא משעת זביחה. ...ומהך דלמ"ש משמע דלכלנין שפיר דמי דהכי משמע מהא לח מלכל קודש זמיהה לנומר לח מהמני מחיים מלל כלנין דלמחר מיתה הוא חפי' נלח זמיהה שפיר דמי...

(תמורה לח.)

רבינו גרשום

איכא דאמרי תזבח ואכלת בשר אין לך בהן היתר אלא משעת זביחה ואילך שראוי לאכילה אבל מעיקרא לא אין לך היתר בהן אלמא דאסירי בגיזה ועבודה: אבל פודין את הקדשין. דלא אייתר ליה ואכלת למיסריה ובכל דוכתא דאמרינן הניחא למאן דאמר אין פודין אלא למאן דאמר פודין מהכא נפקא: אמאי וולד צבי ואיל הוא. כלומר חולין נינהו: אבל איתילד לפני פדיונן דהיינו לפני דלפני מקדש נמי קדשי כדאמר לקמן דאיכא למאן דאמר קדשי ליקרב ואיכא למאן דאמר קדשי לרעייה: מנהני מילי. דאיתילד לאחר פדיונן דאסורין: דת"ר זכר. אם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב וגו' מה צורך למימר אם זכר אם נקבה לאו ממילא ידענא דזכר ונקבה דאין לובח שלמים אלא זכר לרבות הולד דולד משמע זכר ונקבה לרבות את התמורה דתמורה משמע נקבה: [ג]הכי כתב בתמורה וכו' אותן ולדות שלאחר פדיונן דאיעבר לפני פדיונן ואיתילד לאחר פדיונן. דלפני פדיונן איעבר ואיתילד מיפלג פליגי בהו בתמורה בפרק אלו קדשים. דמאי דאמרינן דקדשי הגך ולדות ותמורות של בעלי מומים. שמואל אמר קדשי ליקרב הואיל והן תמימין ובאין מכח קדושת הגוף דאיתילד קודם פדיונן ובר פדא [אמר] קדשו לרעייה דאין נפדין תמימין אלא בעלי מומין אבל לא קדשו ליקרב שלא יהא טפל חמור מן העיקר. אלא אותן שנולדו לאחר פדיונן מה תהא עליהן כו': מכח קדושה דחויה קא אתו דכבר נפדו אימן כשנולדו: לא אלימא. קדושתן שיתפסו פדיונן וכיון דאין להן כח למיתפס אף הן אין יוצאין לחולין הילכך מתין (והא לא אלימא למיתפס פדיונן): אמרי הכי יש להן כח לפדות דסמוך לפדיונן של ולדות קודם שיפדם מתפיסן לשום אותו הזבח. כלומר דמקדישן לשם זבח אימן וההוא הקדש מהני להו להביאן לידי פדיון: למימרא דבני פדייה נינהו. שיש לו כח להיתפס לשום אותו זבח. והא אמרן דלא אלימי למיתפס: אלא סמוך לפדיון אימן. כלומר כשהן מעוברין קודם שנולדו הולדות מתפיסן אגב אימן לשם זבח אימן ובהכי הוי להן קדושה למיתפס פדיונן: טעמא מאי. צריך לטרוח באילו ענייניך שיבואו לידי פדייה: גזרה שמא יגדל מהם עדרים. ויבא לידי תקלה אם אוכל מהם אדם או מקריבן: מה בכור אין מתפיסו לכל זבח שירצה דכתיב אך בכור וגו' לא יקדיש איש אותו. כלומר לשם זבח אחר: אף. ולד פסולי המוקדשין וכו': בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן הגוזז והעובד בהן אין סופג את הארבעים. ואי אמרת הא תנן במתניתין דלאחר פדיון מותרין אלמא דקודם לא. הא לא קשיא הכא נמי אינו סופג קתני אבל איסורא מיהא איכא: וולדותיהן חולין לאחר פדיונן: ונפדין. אפילו תמימין: אלא מצות עילוי. כלומר חומרא דבעי פדייה: אבל קדם כו'. ובין לפני ובין לפני דקאמר הכא לא צריך אלא משום דאמר ברישא אמר בסיפא: וולדותיהן קודש. דאיעבר לפני פדיון ואיתילד לאחר פדיונן: כללו של דבר

תורה אור

גמ' א] רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר בְּבָרֶכְתְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כַּצְּבִי וְכָאַיָּל:

(דברים יב, טו)

ב] אַךְ בְּכוֹר אֲשֶׁר יִבָּכֵר לַיְיָ בְּבְהֵמָה לֹא יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם שׁוֹר אִם שֶׂה לַיְיָ הוּא:

(ויקרא כז, כו)

רש"י ג] וְאִם זָבֹחַ שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן הַבָּקָר הוּא מַקְרִיב אִם זָכָר אִם נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְיָ:

(ויקרא ג, ו)

ד] וְכִי יִהְיֶה בּוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ: בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל:

(דברים טו, כא-כב)

שיטה מקובצת

ג) נקבה לרבות התמורה. והקשה ר' ברוך אימא אם זכר אם נקבה למעט טומטום ואנדרוגינוס וגם לקמן בפ' אלו מומין דריש ליה הכי והתם בפ' אלו קדשים דדריש תמורת ולדות מקרא דרק קדשיך אשר וכו' ופריך אם זכר אם נקבה ל"ל לידרוש טומטום וי"ל דתרתי כתיבי חדא בצאן וחדא בבקר ומיהו קשה לי היאך הוא דורש מנקבות לרבות התמורה והלא אינו מיותר דאי שתיק מנקבה לא דריש מלזכר ולך אלא אמינא זכר ממש כמו אשם ועולה ואע"ג שכחב זכר ונקבה גבי צאן דילמא אם בקר גזירת הכתוב זכר דוקא וי"ל דאין זה סברא שיהיה חלוק בקר מצאן בשלמים. מיהו אכתי הקשה ר' ברוך דלמה ליה קרא דלנקבה לרבות התמורה ת"ל מהוא ותמורתו יהיה קדש דמשמע הקרבה ותי לו ר"י דהוה ילפינן מבכור ומעשר דתמורתן לא קרבה והוה אמינא תמורת שאר קדשים נמי לא קריבי וא"ת דהיכי מצינן למימר דשאר קדשים לא קרבי הא קרא כתיב ותמורתו יהיה קדש במאי אתוקם וי"ל לענין דיהיה קדוש דירעו ויפלו דמיהן לנדבה קמ"ל קרא דנקבה לרבות התמורה דקריב. תוס' חיצוניות: **ג]** אם זכר לרבות ולד בעלי מומין וכו'. וא"ת למ"ד דוולדות קדשים במעי אמן הם קדושים אמאי לא קדש ליקרב וי"ל דלא אמרינן במעי אמן הם קדושים אלא כשהאם תמימה וכן הולדות אבל כאן שהאם בעלת מום ועומד לפדות לא מהניא לולדות להקדישם במעי אמן ונ"ל דקרוב לזה פי' רש"י ז"ל דאפי' איבא תרתי לריעותא דאמותן הוו בעלי מומין וכו'. תוס' חיצוניות: אסורין עד שיפדו דמקדיש להו למזבח ואח"כ פודהו ומשום הכי פריך למימר' דבני פדיה ניתנו (קס"ד דמקדיש להו ומשני סמוך פירוש קודם פדיונן ופריך והא תמימים אינן נפדין) אלא סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח דהשתא חל עלייהו קדושה דאכתי לא נדחית קדושת אמן ואח"כ ממתין עד שיזמם ופודין ונקשה ה"ר אלחנן דאטו יש לו

הגהות הב"ח

(ג) גמ' לך בהן אלא היתר אכילה משעת זביחה:
(ב) רש"י ד"ה לא לימי וכו' בפדיון חמן:
(ג) ד"ה ג"ל לו' וכו' ג"ל ועיקר וכו' לנוכך ולדות וכו' משום דמיולתא וכו' גופייהו דמרינן היכא למיעבר ומימילד וכו' דלמ"ד קדושת קס"ל קרא שכיחת חיא כיון:

תורה אור

גמ' א] רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר בְּבִרְכָּתְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כַּצְּבִי וְכָאַיָּל:

(דברים יב, טו)

ב] אַךְ בְּכוֹר אֲשֶׁר יִבָּכֵר לַיְיָ בְּבְהֵמָה לֹא יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם שׁוֹר אִם שֶׂה לַיְיָ הוּא:

(ויקרא כז, כו)

רש"י ג] וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן הַבָּקָר הוּא מַקְרִיב אִם זָכָר אִם נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְיָ:

(ויקרא ג, ו)

ד] וְכִי יִהְיֶה בּוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ: בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל:

(דברים טו, כא-כב)

שיטה מקובצת

ג) נקבה לרבות התמורה. והקשה ר' ברוך אימא אם זכר אם נקבה למעט טומטום ואנדרוגינוס וגם לקמן בפ' אלו מומין דריש ליה הכי והתם בפ' אלו קדשים דדריש תמורת ולדות מקרא דרק קדשיך אשר וכו' ופריך אם זכר אם נקבה ל"ל לידרוש טומטום וי"ל דתרתי כתיבי חדא בצאן וחדא בבקר ומיהו קשה לי היאך הוא דורש מנקבות לרבות התמורה והלא אינו מיותר דאי שתיק מנקבה לא דריש מלזכר ולך אלא אמינא זכר ממש כמו אשם ועולה ואע"ג שכחב זכר ונקבה גבי צאן דילמא אם בקר גזירת הכתוב זכר דוקא וי"ל דאין זה סברא שיהיה חלוק בקר מצאן בשלמים. מיהו אכתי הקשה ר' ברוך דלמה ליה קרא דלנקבה לרבות התמורה ת"ל מהוא ותמורתו יהיה קדש דמשמע הקרבה ותי לו ר"י דהוה ילפינן מבכור ומעשר דתמורתן לא קרבה והוה אמינא תמורת שאר קדשים נמי לא קריבי וא"ת דהיכי מצינן למימר דשאר קדשים לא קרבי הא קרא כתיב ותמורתו יהיה קדש במאי אתוקם וי"ל לענין דיהיה קדוש דירעו ויפלו דמיהן לנדבה קמ"ל קרא דנקבה לרבות התמורה דקריב. תוס' חיצוניות: **ג]** אם זכר לרבות ולד בעלי מומין וכו'. וא"ת למ"ד דוולדות קדשים במעי אמן הם קדושים אמאי לא קדש ליקרב וי"ל דלא אמרינן במעי אמן הם קדושים אלא כשהאם תמימה וכן הולדות אבל כאן שהאם בעלת מום ועומד לפדות לא מהניא לולדות להקדישם במעי אמן ונ"ל דקרוב לזה פי' רש"י ז"ל דאפי' איבא תרתי לריעותא דאמותן הוו בעלי מומין וכו'. תוס' חיצוניות: אסורין עד שיפדו דמקדיש להו למזבח ואח"כ פודהו ומשום הכי פריך למימר' דבני פדיה ניתנו (קס"ד דמקדיש להו ומשני סמוך פירוש קודם פדיונן ופריך והא תמימים אינן נפדין) אלא סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח דהשתא חל עלייהו קדושה דאכתי לא נדחית קדושת אמן ואח"כ ממתין עד שיזמם ופודין ונקשה ה"ר אלחנן דאטו יש לו

ז) נראה דע"ל וכסי לימת כמכורה (דף יז ע"ב) מומן וולדות וכו'.

ח) נראה לרבות ולד התמורה. ולא נהירא דהא ברישא גבי תמורה כתיב ולד ולד ולא כתיב ולדות ולדות ועוד דלמה לי ולד ולד ולדות ולדות ועוד דלמה לי ולד ולד ולדות ולדות ועוד דלמה לי ולד ולד